

DENNÍK

Daňová poradkyňa Bláhová: Tkáčove výroky sú výsmech celému štátu

Renáta Bláhová vysvetľuje, prečo sú podľa nej Tkáčove rady klientom nevhodné a pre nich riskantné.

Reakcie daňovej poradkyne Renáty Bláhovej na facebookové statusy Patrika Tkáča z J&T, v ktorých vysvetľoval, ako si znížiť dane cez Cyprus, pomohli tomu, že v pondelok oznámila Finančná správa kontrolu Tkáčových firiem.

Čo také povedal Patrik Tkáč, že ste ako daňová poradkyňa nevydržali a zareagovali?

Nepovedal nič neobvyklé – len že na Slovensku sa dane neoplatí platiť. Povedal to však formou, ktorá je výsmechom každému poctivo rozmýšľajúcemu podnikateľovi, ktorý tiež nerád platí viac daní, než musí, ale rozumie tomu, že sa zákony majú dodržiavať. Nie som zástanca silného štátu, ale verím, že aj krehká demokracia je lepšie riešenie ako anarchia alebo diktatúra. Takéto suverénne vyjadrenia o tom, že zákon sa dá obísť, navyše zvyšujú nedôveru v štátnu správu. Je to výsmech celému štátu aj mojej profesii daňového poradcu.

Čo na tom bolo nezákonné?

Tu nejde o to, či to je v súlade so zákonom alebo nie. To sa dá posúdiť len analýzou konkrétnych prípadov. Ale radiť niečo v štýle – „Založ si schránkovú firmu na Cypre, v podstate tam nič nemusíš dať, účet môžeš mať u nás, len si ušetríš na daniach,“ je v dnešnom medzinárodnom kontexte a v kontexte už dávno platných zákonov za hranicu legitímnosti a etického kódexu podnikateľa, ktorý dbá aj na spoločenský rozmer svojho konania. Možno pred desiatimi rokmi to bolo rozšírené, lebo štáty nereagovali tak ako teraz. Aj slovenský zákon o dani z príjmov, nielen zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia, hovorí, že daňová rezidencia je tam, kde máte miesto skutočného vedenia – inými slovami, kde naozaj podnikáte. Zjednodušene povedané: musíte sa spýtať, či tam máte ozajstnú kanceláriu, nielen firmu s P. O. Boxom zaregistrovanú na piatich štvorcových metroch s ďalšími tisíc firmami, a či tam máte primeraný personál, nielen nastrčených cyperských riaditeľov, ktorí o vás nič nevedia.

Ak chce klient iba obchodovať s akciami a bankár mu poradí: „U nás sa kapitálový zisk

zdaňuje, na Cypre nie“ – je toto už obchádzanie zákona?

Zákony odjakživa hovoria, že ak jediným účelom vašej transakcie je obísť platenie daní, potom sa na ňu neprihliada. Rovnako ako sa neprihliada na takto založenú firmu, ktorá je len formálne založená, nemá žiadny iný účel, len tade prehnať nejaké akcie. Pokiaľ je zo všetkých okolností zrejmé, že to tak je, potom vám založenie takejto schránkovej firmy nepomôže. Viem si to predstaviť, ak ide o investíciu nejakej väčšej korporácie, ktorá po celom svete skupuje podiely a potrebuje sa o ne starať, mať na ne náležitú právnu ochranu, ako i primerane veľký personál a hľadá z rôznych dôvodov vhodnú jurisdikciu pre svoj holding. Možno pred desiatimi rokmi by vám niektorý daňový poradca povedal, že nato vám stačí najatý riaditeľ, ktorý v skutočnosti ani nevie, s čím obchodujete, čo je prax lacných schránkových firiem. Dnes vám to už žiadny profesionálny poradca nepovie. Už sa skúma primeranosť: či to, koľko investoval do personálu a infraštruktúry sídla v daňovom raji, je primerané vo vzťahu k daňovej výhode a k charakteru podnikania.

Tak si napríklad predstavme firmu, ktorá sa živí tým, že skupuje sporné pohľadávky voči slovenským mestám a potom sa s nimi súdi. Ak má jediného spoločníka na Cypre a tomu napokon pošle zisk, ktorý sa zdaní až tam, je to v poriadku?

Nerada sa vyjadrujem ku konkrétnym prípadom, ktorých podrobnosti nepoznám. Vo všeobecnosti: ak tam nie je iný typ zisku ako zisk vytvorený zo slovenských zdrojov, teda zo slovenských obchodov, tak je vysoký predpoklad, že to poctivý kontrolór bude považovať za vysoko podozrivé. Keď nemáte reálny prvok niečoho medzinárodného, ktorý by opodstatnil tvrdenie, že ide o podnikanie v zahraničí, ťažko to obstoí. Argument, že Cyprus je výborný systém na anonymizáciu, a preto sme tam šli, neobstoí pred daňovou kontrolou v žiadnej krajine EÚ. Kontrolóri majú dotazníky, vyhodnocujú v nich rizikové faktory (personál, kancelárie, iné typy podnikania, koľko transakcií vykonáte), a keď vám z 10 kritérií zaškrtnú 8, potom vás majú ako jasného kandidáta na dorubenie dane. Proti rozhodnutiu daňového úradu sa, pravdaže, môžete odvolať a viesť dokonca aj dlhodobý spor – to pre vás však znamená navyše riziko sankcií a nákladov na daňových poradcov i právnikov. Ísť do takéhoto rizika pre iluzórnu možnosť daňovej úspory vo výške pár tisíc eur je nielen neetické, ale i nerozumné.

Stretli ste sa v praxi s tým, že by daňový úrad v podobnom prípade povedal, že je potrebné vyrubiť dodatočnú daň?

Za posledných 10 rokov osobne nie, lebo kontroly na daň z príjmov sa nerobia. Minimálne

posledných päť rokov sa na Slovensku kontroly sústredia na DPH – oblasť dane z príjmov sa kontroluje len sporadicky, najmä na daňovom úrade pre vybrané daňové subjekty, t. j. tie veľké. Daň z príjmov sa v skutočnosti koncepčne nekontroluje. Nie sú na to kapacity, kontrolujú sa len nadmerné odpočty.

Ako to myslíte?

Tak, ako hovorím. Úrad pre vybrané daňové subjekty kontroluje najmä *transfer pricing* u veľkých firiem, všetci ostatní kontrolóri na iných úradoch sú zamestnaní hlavne agendou DPH. Schránkovým firmám ako takým sa nevenuje nikto. Chápem však, že v oblasti DPH išlo v podstate o organizovaný zločin. Rozdiel je v tom, že na daň z príjmu si naozaj musíte najprv vo svojej firme nejako zarobiť, kým podvody s DPH sú kradnutie peňazí zo štátnej kasy.

Čiže je rozumné, že štát sa sústreďuje na DPH?

Čo mohli upratať, už upratali. Treba ešte nabrať odvahy a zbaviť sa posledných politických chránencov, ktorí to umožňovali, ale hlavná práca z pohľadu kontrolórov je zrejme už urobená. Myslím si, že slabé povedomie o možných dôsledkoch používania schránkových firiem na daňové účely je dôsledok toho, že sa daň z príjmov a platby do agresívnych daňových režimov v tejto krajine nekontrolujú. Posledný prípad, keď sa skúmalo miesto skutočného vedenia v daňovo výhodnej jurisdikcii, je prípad týkajúci sa výplaty dividend za rok 2002, t. j. ešte pred vstupom do EÚ. Štát sa v tomto prípade sporil s majiteľmi SPP. Spor trval 5 rokov, posledné rozhodnutie Najvyššieho súdu k tomuto prípadu je veľmi kontroverzné.

Ešte raz: ak niekto chce len obchodovať s akciami, stačí mu mať schránku na Cypre a platiť dane tam?

Nie, nestačí – zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia ho nechráni, ak tam má len formálne zaregistrované sídlo. Kapitálový zisk sa zdaňuje v krajine, kde máte skutočnú daňovú rezidenciu. Daňová rezidencia, ktorá vám ochranu zmluvy dáva, sa skúma podľa miesta skutočného vedenia. Modelový prípad, ktorý pán Tkáč popísal, že tam nemusíte nič robiť, len si založiť schránku a nechať si u nás účty, z môjho uhla pohľadu znamená, že ochranu zmluvy nemáte pre žiadny obchod – ani pre kapitálové zisky. Pán Tkáč vlastne popísal modelovú situáciu, keď nemáte ochranu zmluvy, a on navyše radil malým klientom. Ale súhlasím s pánom Tkáčom, že je nerozumné, že na Slovensku zisky z kapitálových obchodov zdaňujeme. Nezmenilo sa to za pána Mikloša a nezrušil to ani pán Kažimír. V kombinácii s tým, že

nezdaňujeme dividendy, to nemá žiadnu logiku. Na jednej strane sa investorov snažíme lákať (dividendy nezdaňujeme), na druhej strane ich zdaňovaním zisku z prevodov kapitálu odháňame. Keď napríklad v Čechách urobí taký obchod právnická osoba a na kapitále má podiel minimálne 10 percent aspoň 1 rok, zisky nemusia zdaňovať.

Čo by štát riskoval, ak by zrušil daň z kapitálových ziskov?

Všetci daňoví experti sa zhodujú, že štátny rozpočet neriskuje nič. Keďže to umožňuje i smernica EÚ a nadnárodné spoločnosti to legitímne obchádzajú cez okolité krajiny, Slovensku by prijatím vyššie uvedeného pravidla dane (z iných oblastí) pribudli. Údajne také oslobodenie, aké majú aj v Česku, nechce povoliť pán Filko z IFP. Veľká škoda.

Daňová poradkyňa Renáta Bláhová. Foto N – Tomáš Benedikovič

Vy ste už viackrát upozorňovali na to, že na konci roka sa končí niečo ako daňová amnestia. O čo ide?

Od 1. januára 2016 sa chystajú dve podstatné zmeny. Prvou je, že už aj v posledných bankových kráľovstvách, ako je Švajčiarsko a Rakúsko, sa končí bankové tajomstvo a každá banka EÚ bude musieť oznamovať skutočného majiteľa účtu. Skutočný majiteľ bankového účtu musí úspory zdaňovať tam, kde je daňový rezident. Takže ak budete mať aj po 1. januári účet v Rakúsku alebo Švajčiarsku a ste daňový rezident v Slovenskej republike, banka vás automaticky oznámi slovenským úradom. Ak si prácu vykoná banka poctivo (a to si, podľa mňa, začne postupne robiť každá banka), bude sa pozerať aj na to, kto je majiteľom schránkovej firmy. Túto firmu, respektíve jej majetok, nahlási banka tej krajine, kde je konečný majiteľ výhod rezidentom.

Druhou podstatnou zmenou je sprísnenie sankcií za krátenie daní.

Ak teda schránková firma požičia peniaze ďalším firmám alebo fyzickým osobám, banky to budú vedieť?

Áno, a budú to hromadne oznamovať. Banka bude postupovať v súlade so zásadami *due diligence* (náležitej starostlivosti) a nahlási aj firmu, ktorá ma sídlo napríklad na Belize, lebo z okolností účtu bude jasné, že skutočným majiteľom účtu schránkovej firmy je fyzická osoba a skutočným majiteľom ekonomických výhod je pán XY. Banka sa spýta, kde je pán XY rezidentom, a ak je ním na Slovensku, banka to nahlási slovenským úradom. Daňová správa to bude musieť riešiť. Výpisy ako tie rozporuplné z HSBC sem budú chodiť ako na bežiacom páse, ale pre banky to bude povinnosť, teda naše úrady sa tým budú musieť zaoberať.

Ak má schránková firma zopár obchodov za rok, účet má v banke v zahraničí a párkrát do roka pošle v rámci konzultačnej činnosti peniaze na konto banke, ktorá je na Slovensku, vyhodnotí sa to tak, že by to mali oznámiť slovenskej Finančnej správe?

V princípe áno, ak ten účet, kde sú uskladnené peniaze, bude patriť fyzickej osobe, ktorá je daňovým rezidentom Slovenska. To bol prípad Interblue. Švajčiarska prokuratúra odkryla vzťahy, ktoré z tej veci z môjho uhla pohľadu urobili čierno-biely prípad. Nahlásili osobu, ktorá dostala cez schránkovú firmu peniaze, Aliancia Fair-play to zverejnila a úrady to mali prešetriť. Vráťane toho, či príjmy slovenského rezidenta na účet vo Švajčiarsku boli zdanené. Takýchto nahlásení budeme mať na budúci rok veľmi veľa. Navyše by mal podľa poslednej úpravy 4. smernice do dvoch rokov fungovať aj na Slovensku register konečných príjemcov výhod.

Ak by sa teda napríklad zmenila vláda a chceli si pozrieť len 50 firiem, ktoré zjavne vyhŕávali veľké tendre a zjavne majú cyperské alebo iné schránky, tak sa vedia v priebehu mesiacov, možno pár rokov dopátrať k tomu, kto bol konečným príjemcom výhod?

Áno, štát má prostriedky, ako to zistiť. [Sprísňujú sa aj finančné sankcie](#), ktoré nasledujú po dodatočnom zdanení. Ale trest odňatia slobody je od 1. januára 2013 pre priame dane nastavený veľmi zhovievavo – ak daň zaplatíte do skončenia vyšetrovania, tak samotné krátenie dane nie je trestný čin. Takto nastavenú účinnú lútosť nemá v oblasti priamych daní v okolitých krajinách nikto. Preto náš systém naďalej možno považovať za amnestiu.

Mení sa správanie vašich klientov k daniam a schránkovým firmám?

Klienti sú jednoznačne obozretnejší, pretože sa mení celosvetová atmosféra aj zákony. Snažia sa najmä zistiť, či v minulosti vytvorené firemné štruktúry zodpovedajú novým predpisom, no už veľmi dlho som nezažila v reálnom podnikateľskom sektore budovanie štruktúry, v ktorej sa niečo presúva zo Slovenska na Cyprus. Preto som bola prekvapená, že v dnešnej dobe niekto nahovára malých klientov, aby cez schránku na Cypre ušetrili pár tisíc eur. Aspoň tak to vyznelo z môjho pohľadu na Facebooku pána Tkáča.

V biznise so štátom je akoby čoraz viac schránok. Je to len obraz obchodovania so štátom, nie celkového trendu v podnikaní?

Je to vnímam tak, že to je len obraz podnikania so štátom. Opakujem, dnes už nie je móda pre pár tisíc eur na dani utekať na Cyprus. Samozrejme, stále možno existujú poradenské firmy, ktoré si povedia, že teraz klienta nahovoria na agresívne šetrenie na daniach a po piatich rokoch si nechajú zaplatiť honorár druhý raz, keď ho budú ťahať z kaše, ktorú mu navarili. Ale všeobecne: ak hovoríme o schránkach, tak to nie je problém malého podnikania alebo podnikania vôbec, ale najmä firiem napojených na verejné financie. Toto je naozaj celospoločenský problém. Nenapadá mi krajina v našom okolí, ktorá by ho mala podobne veľký. Pre mňa nie sú reálnym problémom cyperské schránky malých podnikateľov, ale schránky, o ktorých hovorí aj nadácia Zastavme korupciu. Z nich najväčšia a najviac ohrozujúca najdôležitejší verejný záujem (zdravie) je [schránka zdravotnej poisťovne Dôvera](#).

Tento text ste mohli čítať vďaka tomu, že ste [predplatiteľom Denníka N](#). Vážime si to.

Copyright © N Press, s. r. o.